

**Rvperti Ab||batis Monasterii || Tvitiensis Ordinis S.
Benedicti The||ologi antiqui, Opera duo, ut egregia sanè,
ita diu desiderata, multoq[ue] || labore perquisita, ac
sumptu haud ita modico ...**

Rupert <von Deutz>

Colonia, M. D. XXVI.

VD16 R 3796

De eo q[uo]d dictu[m] est Audi Isr[ae]l, dominus deus tuus de[us] un[us]
est, & de eo q[uo]d p[ro]tin[us] subiu[n]xit hæc tria: diliges dominu[m]
deu[m] tuu[m] ex toto corde tuo, & ex tota a[nim]a ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71860](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71860)

stantem super terram, angelos quoque dei ascendentes & descendentes per eam, & dominum innixum scalae dicentem sibi. Ego sum dominus deus Abraham patris tui, & deus Isaac, & caetera usque, & ero custos tuus quocumque perrexeris. ¶ Denique magnum hic est filij dei sacramentum, si rite scalam agnoscis, si quid sit dominum scalae innixum rite perpendis. Si quis dem salvo morali intellectu, quo dicere possumus, scalam esse uitae nostrae profectum, & scalae huius latera nostrum corpus & animam, gradus autem eiusdem scalae diuersas esse ascensiones uirtutum; saluo (inquam) hoc morali intellectu generatio domini nostri Iesu Christi per scalam illam debet intelligi, cuius quasi duo latera sunt duo Patriarchae magni scribente Euangelista: Liber generationis Iesu Christi filij Dauid, filij Abraham. Ad istos namque patres deus, eundem Christum nasci de semine eorum cum iuramento repromisit. Quomodo supremo gradui scalae dominus innixus fuit? Ita nimirum, ut pupillus, id est, absque patre secundum carnem natus in hoc seculo, opus haberet optimo patre & nutricio Ioseph. Igitur angelus qui eruit me (ait Iacob) de cunctis malis, ipse est deus dei filius, ac proinde quia taliter orauit, tertio deum nominans, palam constat, quia sanctam trinitatem inuocauit. ¶ Quod oportuerit in illis antiquorum benedictionibus taceri relatiua nomina quae sunt pater & filius & spiritus sanctus: & sermonem claudi, aut non sic aperte benedicerent, sicut nunc benedicimus vel baptisamus in nomine patris & filij & spiritus sancti, & de eo quod scriptum est in Esaias: Erit uobis uisio omnium, sicut uerba libri sigillati. Ca. XIII.

Cum igitur in nomine patris & filij & spiritus sancti baptizamur siue benedicimur, non est hoc recens quod agitur, quia sic fere antiquo quoque tempore in lege, immo & ante legem, benedicebantur, tacitis tantummodo pro temporis necessitate relatiuis nominibus, quae sunt pater & filius & spiritus sanctus. Oportebat enim, ut sermo clauderetur, immo & signaretur. ¶ Hoc etenim quidam eorum, scilicet Prophetarum, ut facerent, iustum sibi fuisse testantur. Esaias cum de isto nomine dixisset; Et clamabant Seraphim, alter ad alterum, & dicebant, sanctus, sanctus, sanctus, dominus deus exercituum: Et deinde de nomine nascituri Emmanuel, & de uocabulo eius, ac cetera spolia detrahere, festina praedari: plura fuisse locutus, circa finem uisionis hoc sibi iustum fuisse scribit. Liga testimonium, signa legem in discipulis meis. Daniel quoque post uisiones multas & maximas, scribit hoc sibi fuisse praecipuum. Tu autem Daniel, claudes sermones, & signa librum usque ad tempus statutum. Et iterum: Vade Daniel, quia clausi sunt signati quoque sermones, usque ad tempus praefinitum. Et quasi quaereret Daniel, ut quum sunt haec scripta, si debent esse clausa & signata, dictum est ad eum. Pertransibunt plurimum, & multiplex erit scientia. Nunquid uero solis istis & non etiam Moysi & Prophetis oibus hoc intimatum fuit, expedire, ut sub clausura & signaculo loquerentur? Nam propter uel contra illos, qui uerba sacramentorum caelestium, non sicut margaritas honorarent sed potius conculcarent, loquitur Esaias, & pro seipso & pro omnibus. Et erit uobis uisio omnium sicut uerba libri signati. Quem cum dederint scienti literas, dicent: Lege istum: Et respondet. Non possum: Signatus est enim, & caetera usque, peribit enim sapientia a sapientibus eius, & intellectus prudentium eius abscondetur. Moyses ergo haec tenus de mysterio locutus sanctae trinitatis, recte & oportune sermones clausit, tantummodo relatiua (sicut iam dictum est) supprimens nomina patris & filij & spiritus sancti. Nec uero solummodo clausit, uerum etiam signauit. Quomodo signauit?

¶ De eo quod dictum est: Audi Israel, dominus deus tuus deus unus est, & de eo quod protinus subiungit haec tria: Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota fortitudine tua: & quod dilectio trina sit & una non tres dilectiones, sed dilectio una. Caput XIII.

Audi (inquit) Israel: Dominus deus tuus, deus unus est. Nonne hoc dictum quum si clausi libri signaculum est scienti literas, scilicet Iudaeo proficenti se scire legem & Prophetas. Cum enim librum hunc ingeris illi, ut legat lectionem hanc pluraliter sonantem: faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, & rogas eum, ut trium personarum discretionem animaduertat, in uerbis istis, quae protinus sequuntur.

F Et crea

Scala Iacob i
gnatioe Chri

Mat. 1

Gene. 48

Sermo de Tri
nitate in uet.
test. clausus &
signatus fuit.
Esa. 6
Idem. 7
Idem. 8
Ibidem.
Dani. 12.

Mat. 7
Esa. 29

Deut. 6
Iudaeis liber si
gnatus est

Gene. 1

Judæi inexcusabiles sūt, q̄a non credunt i agnum, qui librū aperuit Apoca. 5

Iohan. 10
Idem. 14
Idem. 17

Trinitas etiā in modo diligendi deū exprimitur.
Deu. 6

Lucæ. 10

Et creauit deus hominem ad imaginem suam, ad imaginem dei creauit illum & foeminam creauit eos, benedixitq; illis: cum (inquam) hæc & cætera, quoz aliqua iam pagrauiimus, pponis illi ad legē dū siue ad intelligēdū, dicit tibi: Nō possum taliter legere librū, Signatus est em̄: habens signaculū hoc. Audi Israhel: Dñs deus tuus, deus unus est. Tu autē uis, ut legā deos tres: Hoc ne faciā, uox ista phibet. Cum hoc dicit, signatus est, si gnatus est liber: uerū quidē ex parte dicit, quia sic sibi clausus & signatus est. ¶ Veruntamē inexcusabilis est: Nō em̄ uidit aut uidere uoluit agnū, quē uidit Iohannes, & nos per eandē dem uidimus fidē, librū aperientē, & signacula eius soluentē. Ille agnus solis credentibus, si cut cætera sacramenta, ita & illud, intelligibile fecit, quod tres personæ sūt, & nihilominus unus deus sit. Hoc audiuit uerus Israhel, & hoc audit semp, q̄a nō ē deus extra deū, nō ex tra patrē filiū, neq; extra filiū patrē, sed ego & pater unū sumus, ait filius: & ego in patrē, & pater in me est, & spiritus sanctus quē filius mittit, & qui à patrē pcedit, nūquā extra patrē & filiū procedit: quia uidelicet hæc una substantia trinitatis nequaquā circūscripta est, aut localis, neq; aliud quodlibet accidens in illā substantiā cadit, ut uel à semetipsa possit al terari, sicut alteratur homo à semetip̄o, uerbi gratia, quōdam infans, nunc autē puer aut iu uenis, dudū senex, nunc autē filicernius decrepita ætatis. ¶ Dicit aliquis: Vnde exemplū, quo deus & trinitas in personis & unitas in substantia possit intelligi? Ad hæc inquā, Ni mirum ex eo qd̄ Moyses, p̄tinus subiunxit, sub uelamine uultus sui. Præmissio nanq; audi Israhel, dominus deus tuus, deus unus est, p̄tinus ait: Diliges dñm deum ex toto corde tuo & ex tota anima tua, & ex tota fortitudine tua. Et quidem litera ista secundum septuaginta interpretes, sicut & pleraq; scripturæ uerba uariantur, quoz translationē Apli & Euange listæ interdū p necessitate t̄pis adumpserunt, ut testatur beatus Hieronymus. Et hinc reor apud Lucam Euangelistā scripta esse quatuor hæc: Diliges dñm deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus uiribus tuis, & ex tota mente tua. Nam secūdū He braicam ueritatē tantūmodo tria sunt hæc: Diliges dñm deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota fortitudine tua. Hinc igitur exemplum cape o dilector trinitatis, cultor & amator unius dei. Nōne & dilectio ex toto corde tuo, & dilectio ex tota ani ma tua, & dilectio ex tota fortitudine tua, dilectio est trina & una? Sic deus tuus Israhel, ti nus in p̄sonis, unus est in substantia. Sicut nō tres dilectōes sed una, sic nō tres dñi sed unus. ¶ Quod tres sint operationes unius dilectionis, quas p̄tinus Moyses subor dinauit, & quod prima operatio respiciens ad id quod dixerat: Diliges ex toto corde tuo, sic incipit, eruntq; uerba hæc in corde tuo, & quod hæc operatio uita sit contemplatiua. Caput XV.

Equamur hanc literam, et intendamus diligentius præsentī loco in faciem Moysi gloriosam. Mox enim, ubi dixit: Audi Israhel, dominus deus tuus, deus unus est, p̄tinus adiunxit, hoc quod iam diximus: diliges dñm deum tuū, ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota fortitudine tua: sic uolens intelligi tres personas unius dei, sicut tres sunt operationes unius dilectionis. Sequamur ergo, quia uere hic est gaudium fidei, sicut gaudium hominis pro in uentione thesauri absconditi. Singulas quippe operationes trina dilectōis, continuo sub ordinauit: ut intelligas, quia non inaniter Israhelē ad audiendū inuitauit, quod dominus deus eius, deus unus sit. ¶ Hæc deniq; sequitur prima dilectionis operatio, respiciens ad id quod dixerat: diliges dñm deum tuū ex toto corde tuo. Eruntq; uerba hæc quæ ego præ cipio tibi hodie in toto corde tuo, & narrabis ea filiis tuis, & meditaberis sedens in domo tua, & ambulans in itinere, dormiens atq; confurgens, & ligabis ea quasi signum in manu tua, eruntq; & mouebuntur inter oculos tuos, scribesq; ea in limine & ostijs domustuar, & cætera usq; caue diligenter ne obliuiscaris dominum qui eduxit te de terra Aegypti, de domo seruitutis. Nonne in uerbis istis splendida facies Moysi, illam intendit operatio nem dilectionis, quam Israhel dei uitam contemplatiuam nominare consueuit. ¶ In illa nanq; hoc agitur quod hic dictum est: diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo, dum in corde eius sunt uerba dei, dum meditatur & narrat ea spiritualibus filiis suis, nō sol llicitus & turbatus erga plurima, sed sedens in domo sua, & ambulans in itinere, id est, gau dens in

Prima dilectionis operatio
Deu. 6.

Vita contem platiua

Lucæ. 10